[2019] 17 S.C.R. 119

ਰਾਧਾ ਬਾਈ

ਬਨਾਮ

ਰਾਮ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2009 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5889)

ਨਵੰਬਰ 22, 2019

[ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ ਅਤੇ ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956-ਧਾਰਾਵਾਂ 6 ਅਤੇ 8-ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ-ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ 'S' ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ-'S' ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ 'J' ਅਤੇ 'P' ਸਨ- 'J' ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 4 ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਨ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ 'J' (ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ) ਅਤੇ 'S' (ਉਸਦੇ ਦਾਦਾ) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ-ਉਸਦੀ ਮੌਤ 1957 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ 'J' ਦੀ ਮੌਤ 1982 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ 'S' ਦੀ ਮੌਤ 1965 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ -ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਧੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ-'S' ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ 'J' ਅਤੇ 'P' ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 'J' ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਸਨੇ ('J') ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਪੋਤਿਆਂ (ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਮੰਗਿਆ-ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ

ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ-ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ- ਦੁਖੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ-ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ ਕਿ: 1965 ਵਿਚ 'S' ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ 'J' ਅਤੇ 'P' ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ-ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵੰਡ ਲਿਆ-ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਾਇਦਾਦ 'J' ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਗਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ 'J' ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਾਦਾ 'S' ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ-'J' ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਧੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ-ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

XXXXXX

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ ਕਿ : 1. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'S' ਨੂੰ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ 1965 ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

1957 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ 'J' ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। 'J' ਦੀ ਮੌਤ 1982 ਵਿੱਚ ਹੋਈ। 'J' ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ 'J' ਰਾਹੀਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 'J' 1982 ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਉਸਦੀ ਧੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। [ਪੈਰਾ 19] [136-E-F]

2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੋਤੇ ਜਾਂ ਪੋਤੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-1 ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ ਖੁਦ 'S' ਦਾ ਪੋਤਾ ਸੀ, ਜੋ 'S' ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ। 1965 ਵਿਚ 'S' ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਲਈ, ਜੱਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 1967 ਵਿਚ 'J' ਅਤੇ 'P' ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਵੰਡ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ 'J' ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਮਿਤੀ 21 ਜੁਲਾਈ, 1979 ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪੋਤਰੇ (ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਤੱਕ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨਾ ਤਾਂ 1967 ਦੀ ਦੱਸੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 21 ਜੁਲਾਈ, 1979 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ (ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਸਿਰਫ ਵੰਡ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ 'ਜਨਕਰਾਮ' (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੀ ਪੋਤੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 20] [136-G-H; 137-A-B]

ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਘਮੰਡੀ ਰਾਮ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਗੁਰਬਖਸ਼ ਰਾਏ ਰਾਹੀਂ **(1969) 2 SCC 33: [1969] 3 SCR 51;** ਸੰਪੱਤੀ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਾਨਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਚੰਦਰ ਸੇਨ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1986) 3 SCC 567;** ਯੁੱਧਿਸ਼ਟਰ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ **(1987) 1 SCC 204: [1987] 1 SCR 516;** ਹਰਦੇਵ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਸਕੁੰਤਲਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2008) 7 SCC 46: [2008] 7 SCR 1 - ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।**

XXXXXX

ਰਾਧਾ ਬਾਈ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਹੋਰ 121

ਗੁਰੂਪਦ ਖੰਡੱਪਾ ਮਗਦੂਮ ਬਨਾਮ ਹੀਰਾਬਾਈ ਖੰਡੱਪਾ ਮਗਦੂਮ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1978) 3 SCC 383: [1978] 3 SCR 761;** ਰਮੇਸ਼ ਵਰਮਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਲਜੇਸ਼ ਸਕਸੈਨਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2017) 1 SCC 257;** ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਜ ਰਾਣੀ ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1984) 3 SCC 619: [1984] 3 SCR 763 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

ਚੰਦਰਕਾਂਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ **2002 (3) MPLJ 576 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ**।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ		
[1978] 3 SCR 761	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 11
(2017) 1 SCC 257	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 11
2002 (3) MPLJ 576	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 14

[2008] 7 SCR 1	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 14
(1986) 3 SCC 567	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 14
[1987] 1 SCR 516	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 14
[1984] 3 SCR 763	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 14
[1969] 3 SCR 51	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ17

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2009 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5889.

2002 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 84 ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 12.02.2007 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਰਬਜੀਤ ਦੱਤਾ, ਅਕਸ਼ਤ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੂਜਾ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਨੋਜ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦੂਬੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਿਚਾ ਰਾਠੀ, ਧੀਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਡਾ. ਰਾਜੇਸ਼ ਪਾਂਡੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਨੁਜਾ ਮੰਜਾਰੀ ਪਾਤਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਵੇਤਾ, ਅਸ਼ਵਤੀ ਐਮ. ਕੇ., ਮਨੋਜ ਸੇਲਵਰਾਜ ਐਸ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਯੋਗਿਤਾ ਆਹੂਜਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਏ.ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.

1. ਇਹ ਅਪੀਲ 2002 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 84 ਵਿੱਚ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 12 ਫਰਵਰੀ, 2007 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼

(ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਹਾਈ ਕੋਰਟ') ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਗਈ।

XXXXXX

2. ਧਿਰਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ:

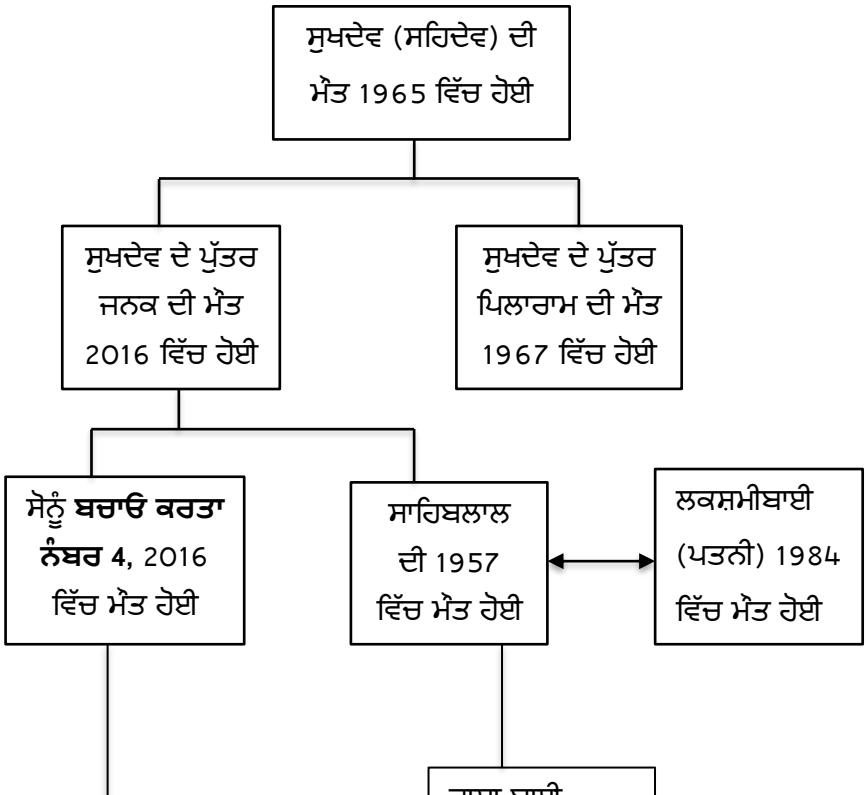

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ, ਸ਼੍ਰੇਣੀ - ਪਹਿਲੀ, ਸ਼ਕਤੀ - ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1985 ਦੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 31/A ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਬਾਰਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਅਨੁਛੇਦ A ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੁਖਦੇਵ ਛੰਨਹੂ ਪੁੱਤਰ ਸਰਧਾ ਛੰਨਹੂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਸੁਖਦੇਵ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੁਖਦੇਵ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਆਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਖਦੇਵ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜਨਕਰਾਮ ਅਤੇ ਪਿਲਾਰਾਮ ਸਾਂਝੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਜਨਕਰਾਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੁੱਤਰ ਸੋਨੂੰ ਸੀ (ਅਸਲ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 4, ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ)। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਦੀ ਜਨਕਰਾਮ (ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ (ਉਸ ਦੇ ਦਾਦਾ) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। 1957 ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਨਕਰਾਮ ਦੀ ਮੌਤ 1982 ਵਿਚ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਮੌਤ 1965 ਵਿਚ ਹੋਈ। ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਲਕਸ਼ਮੀਨਬਾਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਰਾਧਾਬਾਈ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਰਾਹੀਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ 1985 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1984 ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

XXXXXX

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਿੰਡ ਬਾਰਾ ਆਇਆ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਬਦਲ ਦੇਵੇ। ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 21 ਜੁਲਾਈ, 1979 ਨੂੰ ਜਨਕਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੋਨੂੰ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 4) ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਰਾਮ ਨਾਰਾਇਣ (ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 1), ਜਯਾ ਨਾਰਾਇਣ (ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 2) ਅਤੇ ਰੋਹਿਤ ਕੁਮਾਰ (ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 3) ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਕਿ 1965 ਵਿਚ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਜਨਕਰਾਮ ਅਤੇ ਪਿਲਾਰਾਮ ਨੇ ਸਾਲ 1967 ਵਿਚ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਨਕਰਾਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਪੋਤਿਆਂ (ਉਸਦੇ ਬੇਟੇ ਸੋਨੂੰ (ਹੁਣ ਮਰ ਚੁੱਕੇ) ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ - ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ।

5. ਉਪਰੋਕਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, 1985 ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ:

"14): ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

i): ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਫਰਮਾਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

I (a): ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਕੇ, ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਆ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ii): ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

iii) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਸਜ਼ਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

6. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 9 ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੇ:

"ਮੁੱਦੇ: ਸਿੱਟਾ:

==========

(1.) ਕੀ, ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਨਕਰਾਮ ਅਤੇ ਪਿਲਾਰਾਮ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਂਝੀ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ? ਹਾਂ।

XXXXXX

(2.) ਕੀ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਜਨਕਰਾਮ ਨੂੰ ਉਕਤ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

(3.): ਕੀ, ਸਾਲ 1982 ਤੱਕ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਜਨਕਰਾਮ, ਲਕਸ਼ਮੀਨਬਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਰਹੀ।

ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਕਾਰਨ,ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(4.) ਕੀ, ਜਨਕਰਾਮ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜਾਇਦਾਦ/ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(5.) ਕੀ, ਮਿਤੀ 21 ਜੁਲਾਈ, 1997 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਹੈ।

(6.): ਕੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(7.): ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਖਰਚੇ- ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਖੁਦ ਚੁੱਕਣਗੀਆਂ।

ਵਾਧੂ ਮੁੱਦੇ:

(8.) ਕੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

(9.): ਕੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

7. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਿਤੀ 24 ਨਵੰਬਰ, 2000 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

8. ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਸ਼ਕਤੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਿਲਾਸਪੁਰ-ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 2001 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5-A ਵਜੋਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 22 ਜਨਵਰੀ, 2002 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"26.):ਉਪਰੋਕਤ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

XXXXXX

i): ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮਿਤੀ 24 ਨਵੰਬਰ, 2000 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ii) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ “A” ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਭੂਮੀ ਮਾਲੀਆ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

iii): ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਗਈ ਅਨੁਸੂਚੀ “A” ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੋਵੇਗੀ

(iv) ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਸਹਿਣ ਕਰਨਗੇ।

v) ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੀ ਫੀਸ ਫਰਮਾਨ ਵਿੱਚ 300/- ਰੁਪਏ (ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਸੌ ਰੁਪਏ) ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

vi): ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਫਰਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

9. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਮੂਲ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਨੇ 2002 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 84 ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਜੋਂ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ:

"1. ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਔਰਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਜਨਕ ਰਾਮ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ?"

2. ਕੀ ਸਵਰਗੀ ਜਨਕ ਰਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸੁਖਦੇਵ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 1965 ਵਿੱਚ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ 1982 ਵਿੱਚ ਜਨਕ ਰਾਮ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣ ਗਈ ਸੀ?

10. ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ:

XXXXXX

"8. ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਨਕ ਰਾਮ ਨੇ ਪਿਲਾ ਰਾਮ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਬਚਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਕ ਵੰਡ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਨਕ ਰਾਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਹਿਭਾਗੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਿਭਾਗੀ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ

ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਰਾਧਾ ਬਾਈ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦੀ ਜੋ ਜਨਕ ਰਾਮ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਕ ਰਾਮ ਨੇ 1982 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਰਾਧਾ ਬਾਈ ਸਿਰਫ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਸੀਮਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਜਨਕ ਰਾਮ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਰਾਧਾ ਬਾਈ, ਇੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਦੀ ਧੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਸੋਨੂੰ ਨੇ ਜਨਕ ਰਾਮ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 21.7.1979 ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਜਨਕ ਰਾਮ, ਜਿਸ ਨੇ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਸਹਿਭਾਗੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਰਾਧਾ ਬਾਈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਿਨਾਂ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਰਾਧਾ ਬਾਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਕ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਰਾਧਾ ਬਾਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗਵਾਹ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਰਾਧਾ ਬਾਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਨਿਯਮ ਜਨਕ ਰਾਮ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਪਿਲਾਰਾਮ ਨਾਲ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਕ ਰਾਮ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਰਾਧਾ ਬਾਈ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਜਨਕ ਰਾਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇ ਕੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨਕ ਰਾਮ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਬਚਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਜਨਕ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਹਿਭਾਗੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਨਕ ਰਾਮ ਅਤੇ ਪਿਲਾ ਰਾਮ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਨਕ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਨਿਯਮ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਜਨਕ ਰਾਮ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਰਾਧਾ ਬਾਈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਕੇ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜਨਕ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 4 - ਸੋਨੂੰ ਲੋੜਵੱਸ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

9. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਸ਼ਕਤੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5-A/2001 ਵਿੱਚ 22.1.2002 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ, ਸ਼੍ਰੇਣੀ-2, ਸ਼ਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 90-A/88 ਵਿੱਚ 24.11.2000 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ **ਗੁਰੂਪਦ ਖੰਡੱਪਾ ਮਗਦੂਮ ਬਨਾਮ ਹੀਰਾਬਾਈ ਖੰਡੱਪਾ ਮਗਦੂਮ ਅਤੇ ਹੋਰ**[1] ਅਤੇ **ਰਮੇਸ਼ ਵਰਮਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਲਜੇਸ਼ ਸਕਸੈਨਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ**[2], ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਚਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ।

---

[1] (1978) 3 SCC 383

[2] (2017) 1 SCC 257

XXXXXX

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੁਖਦੇਵ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ। 17 ਜੂਨ, 1956 ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "1956 ਐਕਟ") ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਉਂਕਿ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ

ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ -1 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਹਿਭਾਗੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਵੰਡ ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਧਾਰਾ 6 ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤਨੀ ਲਕਸ਼ਮੀਨਬਾਈ ਅਤੇ ਬੇਟੀ ਰਾਧਾਬਾਈ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ) ਛੱਡ ਗਏ ਸਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਸਹਿਭਾਗੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਦਾ ਹਿੱਤ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਬਚਣ ਦੁਆਰਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਜਿਉਂਦਾ ਵਾਰਸ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਹੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

12. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਨਕਰਾਮ ਦੁਆਰਾ 21 ਜੁਲਾਈ, 1979 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਨਕ ਕੋਲ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਹਿਭਾਗੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਸ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 1967 ਵਿਚ ਜਨਕਰਾਮ ਅਤੇ ਪਿਲਾਰਾਮ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਈ ਵੰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

13. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਦੀ ਮੌਤ 1957 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। 1965 ਵਿੱਚ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਖਦੇਵ ਦੇ ਦੋ ਬਚੇ ਹੋਏ ਪੁੱਤਰ - ਜਨਕਰਾਮ ਅਤੇ ਪਿਲਾਰਾਮ ਬਰਾਬਰ ਆਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ -1 ਵਿੱਚ ਵਾਰਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੁਖਦੇਵ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਧੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕੁਝ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਪੜਪੋਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, 1965 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜਨਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਕਰਾਮ ਅਤੇ ਪਿਲਾਰਾਮ ਵਿਚਾਲੇ ਵੰਡ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਨਕਰਾਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਕਰਾਮ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਸਹਿਭਾਗੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਵੱਖ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਮਿਤੀ 21 ਜੁਲਾਈ, 1979 ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਪੋਤਰੇ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੋਤੀ ਨੂੰ ਵਾਰਸ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲ ਸਕੇ।

XXXXXX

14. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ, **ਚੰਦਰਕਾਂਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ**[3] ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ **ਹਰਦੇਵ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਸਕੁੰਤਲਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ**[4]

ਅਤੇ **ਸੰਪੱਤੀ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਾਨਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਚੰਦਰ ਸੇਨ ਅਤੇ ਹੋਰ**[5] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। **ਯੁੱਧਿਸ਼ਟਰ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ**[6] ਅਤੇ **ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਜ ਰਾਣੀ ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਸਮਝੌਤਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ**[7] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਥਨ ਦਾ ਵਾਧੂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

15. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸਰਬਜੀਤ ਦੱਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨੇਜ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

16. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਹੀ ਪੜ੍ਹੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ:

"6. ਜਦੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਮਰਦ ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹਿੱਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਹਿੱਤ ਸਹਿਭਾਗੀ ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ ਬਚਣ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ, ਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਪੁਰਸ਼ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਰਾਹੀਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਸਹਿਭਾਗੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਹਿੱਤ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ

ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਾ ਕਿ ਬਚਣ ਦੁਆਰਾ।

[3] 2002 (3) MPLJ 576

[4] (2008) 7 SCC 46

[5] (1986) 3 SCC 567

[6] (1987) 1 SCC 204

[7] (1984) 3 SCC 619

XXXXXX

ਵਿਆਖਿਆ 1.- ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਹਿੰਦੂ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਸਹਿਭਾਗੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਵੰਡ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਵਿਆਖਿਆ 2. - ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹਿਭਾਗੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵਾਰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

17. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਬਨਾਮ ਘਮੰਡੀ ਰਾਮ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਗੁਰਬਖਸ ਰਾਏ[8] ਰਾਹੀਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਸਹਿ-ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"5. ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਸਕੂਲ ਆਫ ਹਿੰਦੂ ਲਾਅ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਿੰਦੂ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਰਧ-ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਹਿਭਾਗੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਦੇਖੋ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ, ਅਧਿਆਇ 1, 1-27)। ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹਿ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਹ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ, ਤੀਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੱਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਲਿੰਗੀ ਪੁਰਸ਼ ਵੰਸ਼ਜ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਮ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਦੂਜਾ, ਅਜਿਹੇ ਵੰਸ਼ਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਵੰਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਤੀਜਾ, ਵੰਡ ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ; ਚੌਥਾ, ਅਜਿਹੀ ਸਹਿ-ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਆਮ ਹੈ; ਪੰਜਵਾਂ, ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੋਣਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਲੋੜ ਲਈ, ਸਹਿਭਾਗੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਛੇਵਾਂ, ਕਿਸੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਹਿੱਤ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਹਿਭਾਗੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਗੋਦ ਲੈਣ 'ਤੇ ਗੋਦ ਲਿਆ ਪੁੱਤਰ ਆਪਣੇ ਗੋਦ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਸਹਿਭਾਗੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ।

---

[8] (1969) 2 SCC 33

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

XXXXXX

ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਨੋਟਿਸ **ਹਰਦੇਵ ਰਾਏ** (supra) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 20 ਤੋਂ 23 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

"20. ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਸਹਿਭਾਗੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਮਾਲਕਾਂ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਰਸੋਈ ਜਾਂ ਮੈੱਸ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ।

21. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸਨ।

22. ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਹਿੱਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਹਿਭਾਗੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਹਿਭਾਗੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਸਹਿਭਾਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸਹਿਭਾਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸਹਿਭਾਗੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ "ਸਾਂਝੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ" ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ "ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ-ਆਮ" ਵਜੋਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਐਸ. ਬੀ. ਆਈ. 1 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

23. ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਹਿਭਾਗੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੱਖ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

XXXXXX

ਚੰਦਰ ਸੇਨ (supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4, 6 ਅਤੇ 8 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਇ II ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-I ਦੇ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:

"10. ਇੱਥੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੰਡ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਜੋ ਆਮਦਨ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕੋਈ

ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਰਤਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿਰਾਸਤ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ? ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧਿਆਇ ॥ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ । ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ । ਦਾ ਕੋਈ ਪੁਰਸ਼ ਵਾਰਸ ਹੈ ਤਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ । ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਵਾਰਸਾਂ 'ਤੇ। ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ । ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"ਪੁੱਤਰ; ਧੀ; ਵਿਧਵਾ; ਮਾਤਾ; ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ; ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਧੀ; ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਧੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ; ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਧੀ ਦੀ ਧੀ; ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ; ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ; ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਧੀ; ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ।"

11. **ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਵਾਰਸ ਪੁੱਤਰ, ਧੀ ਆਦਿ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੋਤਾ, ਹੁੰਦੇ, ਜੀਵਤ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।** ਇਸ ਲਈ ਸੰਖੇਪ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਾਰਸ ਵਜੋਂ ਪੁੱਤਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵਾਰਸ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ?

XXXXXX

12. ਹੁਣ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਰਕਸ਼ਪਾਲ ਦੇ ਕੇਸ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 171 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਆਮ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਮੁਲਾ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡੇ ਗਏ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਠ ਜਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਪਾਠ, ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਧਾਰਾ 6 ਸਹਿਭਾਗੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹਿੱਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਹਿੱਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਤੇ

ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 1 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਪੁਰਸ਼ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਰਾਹੀਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਸਹਿਭਾਗੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਹਿੱਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ। ”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ:

“15. ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਹਿਭਾਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਤੱਥ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦਾਦਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਪੋਤੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਵੇਂ? ਮੁੱਢਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 8 ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 1 ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਪਰ ਪੋਤਾ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਰਤਾ ਵਜੋਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ”

XXXXXX

ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ:

“21. ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਅਤੇ ਕੋਡਿਫਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ ਸੀ।

22. ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਭਾਵ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਸੋਧ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਬੱਧ ਕਰਨਾ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਇਸ

ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 8 ਦੁਆਰਾ ਸੋਚੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਵਾਰਸ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਣਵੰਡਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। **ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੁਰਾਣੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 8 ਵਿਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲੇਗਾ।** ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਧਾਰਾ 4 ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਵੱਲ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵੱਲ। ਅੱਜ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ; ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਵਾਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਪੁਰਸ਼ ਵਾਰਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਔਰਤ ਵਾਰਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਲਾਗੂ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। **ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਵਾ, ਮਾਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਧੀ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।**

XXXXXX

ਰਾਧਾ ਬਾਈ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.] 135

23. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਮਾਪਤ ਕਰੀਏ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਮੁਲਾ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ, 15 ਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਨਾ 924-26 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਮੇਨ ਦੀ ਧਾਰਾ, 12 ਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ, ਪੰਨਾ 918-19 ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ।

24. ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਉਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੇਟੇ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਯੁੱਧਿਸ਼ਟਰ (supra) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 10 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"10. ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਪੱਤਰ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਚੰਦਰ ਸੇਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਸਬਿਆਸਾਚੀ ਮੁਖਰਜੀ, ਜੇ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਹਿਭਾਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਤੱਥ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰੋਤ ਤੋਂ, ਦਾਦਾ ਤੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤ ਤੋਂ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਵੇ

ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਪੋਤੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 8 ਦੁਆਰਾ ਸੋਚੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕਰਤਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਬਲਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਨਾ 577 ਤੋਂ 578 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਮੁੱਲਾ, 15 ਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ, ਪੰਨਾ 924-26 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੇਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ, 12ਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਪੰਨਾ 918-19 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਸ਼੍ਰੀ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਪੰਨਾ 918-19 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਮੇਨ ਦੀਆਂ ਉਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਨ'ਜ਼ ਹਿੰਦੂ ਲਾਅ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ, 12 ਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ, ਪੰਨਾ 919 ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਜੋ ਉਸਦੇ ਦਾਦਾ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ HUF ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜੱਦੀ ਘਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕ ਸੀ।

XXXXXX

18. ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ **ਚੰਦਰਕਾਂਤਾ** (supra) ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਵੀ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

19. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਦੇਵ ਨੂੰ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ 1965 ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ 1957 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਜਨਕਰਾਮ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। 1982 ਵਿੱਚ ਜਨਕਰਾਮ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਨਕਰਾਮ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਜਨਕਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਨਕ 1982 ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹੇ। ਜੇ ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਦਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

20. ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਸਮੇਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੋਤੇ ਜਾਂ ਪੋਤੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-1 ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਖੁਦ ਸੁਖਦੇਵ ਦਾ ਪੋਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੁਖਦੇਵ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। 1965 ਵਿੱਚ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਲਈ, ਜੱਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 1967 ਵਿੱਚ ਜਨਕਰਾਮ ਅਤੇ ਪਿਲਾਰਾਮ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਵੰਡ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਨਕਰਾਮ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ

ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਮਿਤੀ 21 ਜੁਲਾਈ, 1979 ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪੋਤਰੇ (ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨਾ ਤਾਂ 1967 ਦੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਵੰਡ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਿਤੀ 21 ਜੁਲਾਈ, 1979 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ (ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਸਿਰਫ ਵੰਡ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਜਨਕਰਾਮ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਦੀ ਪੋਤੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

XXXXXX

ਰਾਧਾ ਬਾਈ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਹੋਰ
[ਏ. ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ.] 137

21. **ਗੁਰੂਪਦ ਖੰਡੱਪਾ ਮਗਦੂਮ** (supra) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਸ਼੍ਰੇਣੀ-। ਵਿੱਚ ਵਾਰਸ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਹਿਭਾਗੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਹਿਭਾਗੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਹਿੱਤ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ **ਰਾਜ ਰਾਣੀ** (supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਵਿਧਵਾ, ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-। ਵਿਚ ਵਾਰਸ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਸਨ,

ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ-1 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 17 ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ **ਰਮੇਸ਼ ਵਰਮਾ** (supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-I ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਵਾਰਸਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਧਾਰਨਾਤਮਕ ਵੰਡ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਲੈਂਡ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ 1/3 ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਿੱਸਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੀ ਵੱਖਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 11 ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

22. ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 1965 ਵਿੱਚ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਇਦਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਜਨਕਰਾਮ ਅਤੇ ਪਿਲਾਰਾਮ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਸਫਲ ਹੋਏ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1967 ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜਾਇਦਾਦ ਜਨਕਰਾਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜਨਕ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਾਦਾ ਸੁਖਦੇਵ ਦੀ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜਨਕਰਾਮ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਧੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸਾਹਿਬਲਾਲ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

XXXXXX

23. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਗਤ ਕੀ ਹੈ.।

24. ਸਾਰੀਆਂ ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi